

COMISIA EUROPEANĂ

Bruxelles, 12.9.2012
COM(2012) 492 final

**COMUNICARE A COMISIEI CĂTRE PARLAMENTUL EUROPEAN, CONSILIU,
COMITETUL ECONOMIC ȘI SOCIAL EUROPEAN ȘI COMITETUL
REGIUNILOR**

**Rădăcinile democrației și ale dezvoltării durabile: angajamentul Europei față de
societatea civilă în ceea ce privește relațiile externe**

CUPRINS

1.	CONTEXT	3
1.1.	Importanța societății civile	3
1.2.	Ce înseamnă „organizații ale societății civile” în viziunea UE.....	3
1.3.	Un peisaj în schimbare	4
2.	UN RĂSPUNS REÎNNOIT AL UE	4
3.	PROMOVAREA UNUI MEDIU PROPICE	6
4.	PUNEREA ACCENTULUI PE NIVELUL NAȚIONAL	7
4.1.	Un proces de elaborare a politicilor favorabil incluziunii pentru o mai bună guvernare	8
4.2.	Transparență și responsabilitate la nivel național	9
4.3.	Parteneriate pentru îmbunătățirea calității serviciilor sociale	10
4.4.	Contribuția organizațiilor societății civile la o creștere favorabilă incluziunii și durabilă.....	10
4.5.	Foile de parcurs ale UE pentru un angajament față de organizațiile societății civile	11
5.	ORGANIZAȚIILE SOCIETĂȚII CIVILE ÎN CONTEXT REGIONAL ȘI MONDIAL	12
6.	MODELAREA SPRIJINULUI UE	13
6.1.	Consolidarea capacităților în centrul atenției	13
6.2.	O finanțare adaptată necesităților locale	13
7.	CONCLUZII	13

COMUNICARE A COMISIEI CĂTRE PARLAMENTUL EUROPEAN, CONSILIU, COMITETUL ECONOMIC ȘI SOCIAL EUROPEAN ȘI COMITETUL REGIUNILOR

Rădăcinile democrației și ale dezvoltării durabile: angajamentul Europei față de societatea civilă în ceea ce privește relațiile externe

1. CONTEXT

1.1. Importanța societății civile

O societate civilă care dispune de mijloace de acțiune este o componentă esențială a oricărui sistem democratic și constituie un capital în sine. Aceasta reprezintă și favorizează pluralismul și poate contribui la eficientizarea politicilor, la dezvoltarea echitabilă și durabilă și la creșterea favorabilă incluziunii, fiind un actor important în promovarea păcii și în soluționarea conflictelor. Exprimând preocupările cetățenilor, organizațiile societății civile își desfășoară activitatea în sfera publică, luând inițiative menite să aprofundeze democrația participativă. Acestea sunt expresia unei cereri tot mai mari pentru o guvernare transparentă și responsabilă.

Cu toate că statele au responsabilitatea principală în ceea ce privește dezvoltarea și guvernarea democratică, sinergiile dintre state și organizațiile societății civile pot contribui la depășirea provocărilor pe care le reprezintă sărăcia, agravarea inegalităților, excluziunea socială și dezvoltarea nedurabilă. Participarea organizațiilor societății civile la procesele strategice este esențială pentru asigurarea unor politici favorabile incluziunii și eficace. Prin urmare, organizațiile societății civile contribuie la construirea unor state mai responsabile și legitime, ceea ce conduce la consolidarea coeziunii sociale și la instituirea unor democrații mai deschise și mai profunde.

1.2. Ce înseamnă „organizații ale societății civile” în viziunea UE

Conceptul de „organizații ale societății civile” cuprinde o gamă largă de actori cu roluri și mandate diferite. Definițiile variază în timp și în funcție de instituții și de țări. UE consideră că organizațiile societății civile cuprind toate structurile nestatale, nonprofit¹, nepartizane și nonviolente, în cadrul cărora oamenii se organizează pentru a urmări obiective și idealuri comune, fie acestea politice, culturale, sociale sau economice. Acționând de la nivel local, până la cel național, regional și internațional, acestea cuprind organizații urbane și rurale, formale și informale. UE acordă importanță diversității și specificităților organizațiilor societății civile; UE își asumă angajamente față de organizațiile responsabile și transparente ale societății civile, ce împărtășesc atașamentul său față de progresul social și valorile

¹ Acestea cuprind organizațiile societății civile cu un caracter asociativ, bazate pe apărarea unei cauze și axate pe servicii. Printre acestea se numără organizațiile care își desfășoară activitatea la nivelul comunităților, organizațiile neguvernamentale, organizațiile religioase, fundațiile, instituțiile de cercetare, organizațiile de promovare a egalității de gen, organizațiile care apără drepturile persoanelor lesbiene, homosexuale, bisexuale și transsexuale (LGBT), cooperativele, asociațiile profesionale și de afaceri, precum și mass-media nonprofit. Sindicatele și organizațiile angajatorilor, așa-numiții parteneri sociali, constituie o categorie specifică a organizațiilor societății civile.

fundamentale pe care le reprezintă pacea, libertatea, egalitatea în drepturi și demnitatea umană.

1.3. Un peisaj în schimbare

Ultimul deceniu a cunoscut evoluții contrastante. În prezent, organizațiile societății civile sunt recunoscute pe scară largă ca actori autonomi în materie de dezvoltare. Acestea au devenit mai numeroase și se adaptează noilor baze sociale, formând coaliții la toate nivelurile. Organizațiile societății civile se disting datorită capacității lor de a intra în contact cu grupurile vulnerabile și excluse din punct de vedere social, de a le oferi mijloace de acțiune, de a le reprezenta și de a le apăra, precum și datorită capacității lor de a declanșa inovarea socială. În acest context, guvernele din mai multe țări și-au consolidat angajamentul față de organizațiile societății civile.

Cu toate acestea, relațiile dintre state și organizațiile societății civile sunt deseori delicate. O tradiție limitată în ceea ce privește dialogul predomină încă în multe țări și mult prea adesea spațiul alocat societății civile rămâne restrâns sau se diminuează, aplicându-se restricții severe. În numeroase contexte, organizațiile societății civile axate pe apărarea drepturilor omului și susținerea unei cauze, inclusiv organizațiile femeilor, se confruntă cu limitări în ceea ce privește posibilitățile lor de a acționa și de a obține finanțare.

La rândul lor, organizațiile societății civile se pot confrunta cu provocări în materie de reprezentativitate, transparență, guvernare și capacitate interne, dependentă de donatori internaționali, precum și concurență pentru resurse, puternic accentuată de criza economică. În plus, se înregistrează o creștere a formelor noi și mai fluide de măsuri întreprinse de cetățeni și de tineri: „Primăvară arabă” și acțiunile de ocupare („Occupy”) subliniază potențialul *mișcărilor* sociale și culturale în calitate de agenți ai schimbării. Spațiul și oportunitățile oferite de internet și de mijloacele de comunicare sociale joacă, de asemenea, un rol important în promovarea acestei schimbări.

2. UN RĂSPUNS REÎNNOIT AL UE

Având în vedere acest context, Comisia propune o abordare consolidată și mai strategică în ceea ce privește angajamentul său față de organizațiile locale ale societății civile. Această abordare acoperă toate regiunile, inclusiv țările în curs de dezvoltare, țările din vecinătate și țările implicate în procesul de aderare. Se va acorda o atenție deosebită caracteristicilor specifice fiecărei țări, în special în contexte politice extrem de schimbătoare.

UE valorizează o societate civilă dinamică, pluralistă și competentă și recunoaște importanța unor relații constructive între state și organizațiile societății civile. Prin urmare, politica UE va pune accentul pe angajamentul organizațiilor societății civile de a construi procese democratice și sisteme de responsabilitate mai puternice și de a obține rezultate mai bune în materie de dezvoltare².

Prezenta comunicare propune ca sprijinul UE să vizeze trei priorități:

² Începând din anii '70, UE și-a asumat treptat angajamente față de organizațiile societății civile prin intermediul unor cadre de politică participative și al unor scheme de sprijin axate pe participarea acestora în programarea UE. Această abordare s-a reflectat în ultima comunicare [COM (2002) 598 final] privind participarea actorilor nestatali în politica de dezvoltare a Comunității Europene.

- **intensificarea eforturilor menite să promoveze un mediu propice pentru organizațiile societății civile în țările partenere;**
- **promovarea unei participări constructive și structurate a organizațiilor societății civile în politicile interne ale țărilor partenere, în ciclul de programare al UE și în procesele internaționale;**
- **creșterea capacității organizațiilor locale ale societății civile de a-și îndeplini mai eficace rolul care le revine în calitate de actori independenți în materie de dezvoltare.**

La nivel operațional, vor fi luate în considerare principiile concentrării și diferențierii³, iar un angajament mai strategic față de organizațiile societății civile va fi integrat în toate instrumentele, programele și sectoarele de cooperare.

UE va sprijini punerea în aplicare a dispozițiilor prezentei comunicări, de asemenea, prin intermediul dialogurilor sale politice și strategice cu țările partenere.

Elaborarea *foilor de parcurs ale UE pentru un angajament față de organizațiile societății civile*⁴ la nivel național ar trebui să genereze și să asigure un dialog structurat și o cooperare strategică, sporind coerența și impactul acțiunilor UE.

Noua politică se bazează pe rezultatele inițiativei mondiale pentru un „*Dialog structurat privind implicarea organizațiilor societății civile și a autorităților locale în cooperarea pentru dezvoltare a UE*”⁵ (2010 – 2011). Inițiativa a permis o revizuire aprofundată a parteneriatului cu organizațiile societății civile care vizează mai multe aspecte, de la cele în materie de politică și strategice, până la chestiuni operaționale și legate de finanțare. Aceasta a condus la o viziune comună privind un angajament mai ambițios și mai coerent al UE față de organizațiile societății civile.

În plus, prezenta comunicare dezvoltă în continuare dispozițiile referitoare la organizațiile societății civile prevăzute în noua *Agendă a schimbării*⁶ și ia în considerare *politica europeană reînnoită de vecinătate*⁷, *recentele strategii de extindere*⁸ și declarațiile cu privire la *sprijinul bugetar al UE destinat țărilor terțe*⁹, precum și angajamentele internaționale asumate în cadrul *Parteneriatului din 2011 de la Busan privind eficacitatea cooperării pentru*

³ Astfel cum s-a propus în noua politică a UE pentru dezvoltare („Agenda schimbării”), cooperarea bilaterală pentru dezvoltare a UE se va concentra asupra a maximum trei sectoare în fiecare țară parteneră, iar resursele vor fi orientate către țările care au cel mai mult nevoie de ajutor, inclusiv către cele aflate în situații de fragilitate, și în sectoarele unde acestea pot avea cel mai mare impact asupra dezvoltării în ceea ce privește reducerea sărăciei.

⁴ A se vedea secțiunea 4.5.

⁵ Informații privind dialogul structurat sunt disponibile la următoarea adresă: http://ec.europa.eu/europeaid/who/partners/civil-society/structured-dialogue_en.htm

⁶ COM (2011) 637, Concluziile Consiliului 9316/12.

⁷ COM (2011) 303.

⁸ COM (2010) 660.

⁹ COM (2011) 638, Concluziile Consiliului 9323/12.

dezvoltare¹⁰. Prezenta comunicare integrează, de asemenea, rezultatele consultării online privind „Organizațiile societății civile în cadrul cooperării pentru dezvoltare”¹¹.

3. PROMOVAREA UNUI MEDIU PROPICE

Capacitatea organizațiilor societății civile de a participa la diferite domenii ale vieții publice depinde de o serie de condiții prealabile denumite în mod obișnuit drept „mediu propice pentru organizațiile societății civile”, pentru care își asumă responsabilitatea diferiți actori.

Pentru a-și desfășura activitatea, organizațiile societății civile au nevoie de un sistem juridic și judiciar democratic funcțional – care le oferă dreptul *de jure* și *de facto* de a se asocia și de a obține fonduri, la care se adaugă libertatea de exprimare, accesul la informații și participarea la viața publică. Responsabilitatea principală de a asigura aceste condiții de bază revine statului.

Cu toate acestea, multe țări nu dispun de cadre juridice și de reglementare favorabile pentru a garanta organizațiilor societății civile dreptul de a acționa în mod independent și fără interferențe nejustificate. În unele țări, guvernele nu recunosc rolul organizațiilor societății civile. Ca urmare, acestea se confruntă adesea cu restricții în ceea ce privește cadrele juridice și de politică în care își desfășoară activitatea, cu încercări de discreditație sau de incriminare, cu obstrucționări referitoare la accesul la fonduri, cu acțiuni de intimidare și chiar cu hărțuire fizică, detenție și atacuri violente.

În acest context, comunitatea internațională, inclusiv UE, are datoria de a pleda ca organizațiile societății civile și persoanele fizice să beneficieze de spațiul necesar pentru desfășurarea activităților lor. UE ar trebui să dea un exemplu, creând o presiune *inter pares* prin intermediul diplomației și al dialogului politic cu guvernele și prin exprimarea publică a preocupărilor privind drepturile omului.

UE s-a aflat în avangarda elaborării unor standarde și mecanisme mai solide pentru promovarea și protecția drepturilor omului în cadrul Organizației Națiunilor Unite, al Consiliului Europei și al OSCE. UE își va intensifica eforturile pentru a monitoriza legislația, reglementările și aspectele operaționale care pot afecta organizațiile societății civile, în conformitate cu angajamentele internaționale. În paralel, UE va promova inițiativele organizațiilor societății civile și va sprijini mecanismele internaționale menite să încurajeze și să monitorizeze un mediu propice pentru organizațiile societății civile¹².

UE va continua să întreprindă acțiuni și să ia măsuri în țările în care guvernul nu recunoaște societatea civilă, ceea ce are drept consecință încălcări ale drepturilor omului. Atunci când unele țări se abat de la angajamentul lor de a respecta drepturile omului și valorile fundamentale, UE poate să suspende cooperarea cu autoritățile naționale și să își consolideze sprijinul acordat populațiilor locale prin intermediul organizațiilor societății civile.

¹⁰ http://www.aideffectiveness.org/busanhlf4/images/stories/hlf4/OUTCOME_DOCUMENT_-_FINAL_EN.pdf

¹¹ Acțiunea DEVCO intitulată „Exprimați-vă părerea” (2012): http://ec.europa.eu/europeaid/how/public-consultations/6405_en.htm

¹² A se vedea, de asemenea, documentul privind Parteneriatul de la Busan, menționat la nota de subsol nr. 10.

După „Revoluția iasomiei” din **Tunisia**, guvernul a putut beneficia de un program de sprijin pentru redresare economică, cu condiția ca acesta să adopte o nouă lege privind libertatea de asociere. Legea respectivă a modificat condițiile utilizate de fostul regim pentru a controla această libertate.

În cadrul cooperării sale cu guvernele partenere, UE va viza să amplifice capacitatea autorităților publice de a colabora în mod constructiv cu societatea civilă, sporind încrederea și competențele necesare pentru dezvoltarea dialogului și a oportunităților de parteneriat. UE va continua să ofere consiliere și sprijin în ceea ce privește consolidarea instituțiilor democratice și a reformelor, de asemenea, prin îmbunătățirea capacității factorilor de decizie și a funcționarilor publici de a coopera cu organizațiile societății civile.

UE consideră esențial rolul îndeplinit de mass-media independentă, inclusiv mijloacele sociale de comunicare în masă. Acestea contribuie la o societate deschisă bazată pe dialog, diversitate culturală și reflecție critică și sporesc responsabilitatea atât a guvernelor, cât și a organizațiilor societății civile.

În mod indirect, organizațiile societății civile au, de asemenea, un rol, în special în ceea ce privește asigurarea independenței lor față de stat, reprezentativitatea și guvernanta lor internă, transparența și responsabilitatea. Ca actori în materie de dezvoltare, organizațiile societății civile au partea lor de responsabilitate pentru a demonstra rezultatele acțiunilor lor, în special grupurilor pe care le reprezintă. Diverse inițiative de autoreglementare dobândesc o recunoaștere internațională, cum ar fi *Principiile de la Istanbul privind eficacitatea dezvoltării organizațiilor societății civile* și cartele privind responsabilitatea altor actori sau codurile naționale de conduită. UE încurajează continuarea eforturilor în acest domeniu.

4. PUNEREA ACCENTULUI PE NIVELUL NAȚIONAL

Contribuția organizațiilor locale ale societății civile în calitate de parteneri în materie de dialog și supraveghere se va afla în centrul viitorului angajament al UE. Uniunea consideră că participarea organizațiilor societății civile la politicile naționale este importantă, fiind hotărâtă să o promoveze.

Sprijinul acordat organizațiilor societății civile în calitate de furnizori de servicii, care, în trecut, a fost susținut în mod special de UE, va fi ajustat. În măsura posibilului, acesta ar trebui încadrat în *parteneriate* de colaborare *implicând mai mulți actori*, coordonate cu autoritățile naționale și având drept obiectiv pe termen lung promovarea unor sisteme mai responsabile, eficiente și durabile în serviciul populației. În plus, inițiativele organizațiilor societății civile pot beneficia de sprijin atunci când abordează aspecte care nu sunt luate în considerare în mod adecvat în cadrul politicilor naționale, dar sunt esențiale pentru progresul social și reflectă preocupările privind drepturile omului, precum și aspectele care țin de dezvoltarea durabilă.

Mai mult, inițiativele și inovațiile pentru promovarea creșterii echitabile și durabile prezentate de organizațiile societății civile vor fi, de asemenea, sprijinite.

Țările aflate în situații de fragilitate, de criză sau post-conflict beneficiază de o abordare specifică. UE recunoaște rolul esențial al organizațiilor societății civile în domeniul păcii și al securității, în special în prevenirea conflictelor, consolidarea păcii și construcția statală.

UE s-a aflat în prima linie în ceea ce privește promovarea participării organizațiilor societății civile la fazele de programare ale UE. Această abordare a fost adoptată în mod treptat, în

special în țările din Africa, Caraibi și Pacific, în conformitate cu dispozițiile în materie ale Acordului de la Cotonou. Ar trebui să se depună eforturi suplimentare pentru a consolida această practică în toate regiunile.

4.1. Un proces de elaborare a politicilor favorabil incluziunii pentru o mai bună guvernare

Dacă se conjugă cu o alocare adecvată a resurselor și cu o bună gestionare, participarea societății civile în cadrul proceselor de politică publică și al dialogurilor strategice duce la politici favorabile incluziunii și eficace. Participarea organizațiilor societății civile este un factor esențial în elaborarea unor politici care să răspundă necesităților populației. Guvernele pot beneficia de participarea constructivă a organizațiilor societății civile la dezvoltarea, punerea în aplicare și monitorizarea strategiilor naționale, la toate nivelurile. Voința politică a autorităților publice de a-și asuma angajamente este fundamentală, iar UE va încuraja acțiunile care vizează înregistrarea de progrese în această direcție.

UE va investi mai mult în promovarea, sprijinirea și monitorizarea unor mecanisme eficace care să permită purtarea de dialoguri axate pe rezultate, subliniind dimensiunea multipartită a acestora. La dialogurile naționale sau sectoriale în materie de politică ar trebui să participe toți actorii vizati, cum ar fi organizațiile societății civile și sectorul privat, în cazul în care este relevant, precum și guvernele partenere, autoritățile locale, parlamentele și alte instituții naționale.

Pentru a fi constructiv, dialogul trebuie să fie oportun, previzibil și transparent, iar pentru ca procesul în materie de politică să fie credibil, este necesar ca organizațiile societății civile să fie independente, reprezentative și competente.

Sprijinite de un mecanism de finanțare comun cu donatori multipli, cofinanțat de UE, organizațiile societății civile din **Ghana** contribuie activ la demersurile Comisiei privind interesul public și responsabilitatea; aceasta monitorizează și prezintă rapoarte privind veniturile din petrol și gaze, care devin tot mai importante. Prin consultări, propuneri și prezentări înaintate comisiei parlamentare competente, organizațiile societății civile au reușit să influențeze elaborarea unor acte legislative importante în domeniul energiei. În prezent, aceste organizații monitorizează punerea în aplicare, sensibilizând și îndemnând guvernul să pedepsească eventualele încălcări ale dispozițiilor legislative.

Mecanismele de dialog sunt specifice, variind în funcție de țară, de sector și de actorii implicați. De exemplu, organizațiile sindicale și cele ale angajatorilor sunt legate în mod intrinsec de dialogul social independent, inclusiv de dialogul cu autoritățile naționale privind politicile care afectează piața muncii.

La nivel local, ar trebui să se promoveze mecanismele de dialog între organizațiile societății civile și autoritățile locale, deoarece garantează puncte de intrare utile pentru contribuțiile în materie de politică în contexte descentralizate. Acest demers consolidează capacitatea de răspuns a politicilor naționale la realitățile locale. Organizațiile societății civile pot, de asemenea, ajuta la mobilizarea resurselor și a capitalului social la nivel local, la schimbul de informații și la implicarea grupurilor marginalizate, contribuind astfel la îmbunătățirea guvernării locale și a coeziunii teritoriale.

Acordurile de parteneriat voluntar privind aplicarea legislației, guvernanta și schimburile comerciale în domeniul forestier (FLEGT - **Forest Law Enforcement, Governance and Trade**) sunt acorduri comerciale bilaterale menite să garanteze legalitatea lemnului exportat către UE și sprijinirea țărilor în curs de dezvoltare în ceea ce privește îmbunătățirea guvernantei în domeniul forestier. FLEGT favorizează dialogul între părțile interesate în țările partenere, permițând organizațiilor societății civile să ajute în mod activ la identificarea provocărilor în materie de guvernanta, să contribuie la elaborarea măsurilor de reglementare și tehnice necesare și să monitorizeze punerea în aplicare a acordurilor de parteneriat voluntar. În Indonezia, organizațiile societății civile au constatat că FLEGT le permitea „să fie profund implicate și să nu aibă sentimentul că acționează conform voinței guvernului și a marilor întreprinderi.”

4.2. Transparență și responsabilitate la nivel național

O guvernanta deficitară frânează dezvoltarea. Capacitatea de a-i trage la răspundere pe cei care exercită puterea executivă este fundamentală pentru o mai bună guvernanta. În sistemele democratice, principala responsabilitate a parlamentelor este aceea de a trage la răspundere guvernele; organizațiile societății civile pot juca, de asemenea, un rol în creșterea responsabilității interne la nivel local și național, prin intermediul unui flux de informații libere, clare și accesibile. Aceste organizații pot contribui la dezvoltarea respectului pentru statul de drept prin monitorizarea punerii în aplicare efective a legilor și a politicilor și pot adopta inițiative de combatere a corupției și pot sprijini eforturile depuse în acest sens.

Prin analizarea propunerilor bugetare și prin aportul la acestea, prin monitorizarea și urmărirea veniturilor și a cheltuielilor publice și prin sprijinirea familiarizării cetățenilor cu chestiunile bugetare, organizațiile societății civile joacă un rol important în procesele bugetare, contribuind la asigurarea faptului că resursele publice sunt utilizate în mod eficace și eficient. Stabilirea unei legături între buget, pe de o parte, și prioritățile și necesitățile populației și drepturile omului, pe de altă parte, poate spori impactul asupra reducerii sărăciei și creșterii favorabile incluziunii.

UE ar trebui să intensifice sprijinul pentru eforturile naționale menite să consolideze sistemele interne de responsabilitate, promovând rolul organizațiilor societății civile în supravegherea, alături de parlamente, a instituțiilor supreme de audit, a agențiilor de monitorizare a achizițiilor publice și a mass-mediei. UE va sprijini capacitățile organizațiilor societății civile de a se implica în mod eficace în aceste sisteme într-o perspectivă pe termen lung, inclusiv la nivel local, unde apar numeroase abordări variate și inovatoare în domeniul „responsabilității sociale”, inclusiv prin utilizarea noilor tehnologii.

În conformitate cu recenta comunicare privind *abordarea viitoare a sprijinului bugetar al UE destinat țărilor terțe* (2011), atunci când utilizează acest tip de sprijin, UE ar trebui să acorde o atenție specială facilitării în mod sistematic a rolului de supraveghere al organizațiilor societății civile. Noul criteriu de eligibilitate privind „transparența și supravegherea bugetului” se va concentra asupra punerii la dispoziție în timp util a unor informații bugetare cuprinzătoare și fiabile, care să permită organizațiilor societății civile să tragă la răspundere mai eficient factorii de decizie.

În **Maroc**, UE a sprijinit două organizații ale societății civile, o fundație și un centru de cercetare, în scopul de a consolida implicarea parlamentarilor din diferite grupuri politice în procesele bugetare și reformă. Prin cercetare și formare, organizațiile societății civile au reușit să îi facă pe parlamentari să înțeleagă mai bine aspectele bugetare, sporind astfel implicarea lor în reforma Legii finanțelor.

4.3. Parteneriate pentru îmbunătățirea calității serviciilor sociale

Asigurarea unei furnizări efective a serviciilor sociale - inclusiv sănătate, educație și protecție socială - este responsabilitatea guvernelor, fie la nivel central, fie la nivel local, în funcție de cadrul instituțional al țării. În afara furnizării de servicii, statele își asumă responsabilitatea în ceea ce privește supravegherea, reglementarea și calitatea acestora. Statele pot alege să acționeze printr-o gamă largă de mecanisme organizaționale, de la sisteme participative la parteneriate public-privat.

Organizațiile societății civile joacă un rol important în furnizarea de servicii, completând acțiunea guvernamentală la nivel local și național și orientând proiecte inovatoare. Capacitatea acestora de a identifica necesitățile, de a aborda aspectele neglijate și preocupările privind drepturile omului, precum și de a asigura servicii de bază populațiilor care sunt excluse din punct de vedere social sau care nu fac parte din sfera de acoperire a acestor servicii este deosebit de importantă.

Obiectivul fundamental al UE în domeniul serviciilor sociale este sprijinirea capacității autorităților publice de a construi sisteme durabile și de calitate în beneficiul populației. UE consideră că participarea organizațiilor societății civile la parteneriatele implicând mai mulți actori este importantă, în special în sectoarele care beneficiază de cooperarea bilaterală a UE, ca mod de promovare a unei abordări coordonate în planificarea și furnizarea de servicii. Este un aspect este relevant, de asemenea, în legătură cu rolul emergent al sectorului privat în acest domeniu. Pe termen lung, UE încurajează abordarea conform căreia mecanismele de finanțare care sprijină organizații locale ale societății civile în furnizarea de servicii să fie integrate treptat în sistemele naționale, având la bază cadre de reglementare solide și transparente, garantând echitatea accesului. Pentru a limita fragmentarea și suprapunerile, ar trebui să se vizeze asigurarea unei coordonări la toate nivelurile.

Sprijinul direct de care beneficiază organizațiile societății civile în furnizarea de servicii ar putea fi acordat pentru a garanta accesul grupurilor defavorizate la servicii de bază sau pentru a completa acțiunile întreprinse de autoritățile publice care își îndeplinesc în mod nesatisfăcător sau deloc rolul, în special în țările cel mai puțin dezvoltate. Acest sprijin este în mod special necesar în situații de conflict și de criză.

În **Somaliland**¹³, UE și alți donatori au sprijinit două organizații europene ale societății civile pentru a înființa o instituție regională de formare veterinară. Prin intermediul unei abordări ascendente și utilizând o metodă de învățare inovatoare, această instituție a educat o nouă generație de veterinari profesioniști pentru a răspunde necesităților specifice ale sectorului somalez al creșterii animalelor. În ciuda contextului fragil, în prezent aceasta este o instituție de învățământ terțiar bine stabilită, având legături cu instituții europene și africane.

4.4. Contribuția organizațiilor societății civile la o creștere favorabilă incluziunii și durabilă

Organizațiile societății civile au devenit din ce în ce mai mulți actori activi în domeniul economic, având inițiative cu impact asupra economiei locale sau monitorizând consecințele asupra politicilor economice naționale și internaționale. De mult timp, UE a sprijinit „economia socială”¹⁴, care se axează mai degrabă pe generarea unui impact social, decât

¹³ Această desemnare nu aduce atingere pozițiilor privind statutul.

¹⁴ A se vedea comunicarea privind crearea unui climat favorabil pentru întreprinderile sociale, părți interesate esențiale în cadrul economiei și al inovării sociale (2012): <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2011:0682:FIN:RO:PDF>

exclusiv pe obținerea de profit. Asociațiile de cooperative, fundațiile și ONG-urile sunt în mod special active în promovarea spiritului antreprenorial și crearea de locuri de muncă prin mobilizarea comunităților locale, furnizarea de servicii și stimularea activităților generatoare de venituri pentru persoanele sărace și marginalizate. În același sens, în cadrul Rio+20, UE a susținut referirile la organizațiile societății civile în calitate de actori activi pentru o economie ecologică favorabilă incluziunii, punând accentul pe importanța luării în considerare atât a factorilor sociali, cât și a factorilor de mediu în stimularea creșterii economice.

UE va sprijini inițiativele și parteneriatele organizațiilor societății civile care vizează obiective sociale și economice, în sectoare cum ar fi dezvoltarea rurală, securitatea alimentară, turismul și cultura, mediul și energia, printre altele. Ar trebui să se acorde o atenție specială creării de locuri de muncă și antreprenoriatului receptiv la nevoile comunității, stimulând creșterea economică locală într-un mod durabil și favorabil incluziunii.

În **Brazilia**, UE a sprijinit o organizație locală a societății civile pentru a promova incluziunea socială și economică a colectoarelor de deșeuri prin intermediul unei rețele, oferind cursuri de alfabetizare, cursuri de formare axate pe dobândirea de competențe profesionale și manageriale, educație ecologică privind reciclarea și asistență tehnică (în materie de administrație, contabilitate, marketing etc.) pentru personalul cooperativelor lor. Aceste acțiuni sporesc veniturile individuale, reduc analfabetismul și oferă acces la protecție socială. În 2012, acest proiect a câștigat premiul național brazilian pentru Obiectivul nr. 1 de dezvoltare al mileniului.

De asemenea, UE va sprijini schemele inovatoare care permit persoanelor excluse din sistemele bancare tradiționale, în special femeilor, să aibă acces la servicii financiare.

Se va acorda atenție, de asemenea, activității organizațiilor societății civile menite să promoveze și să monitorizeze responsabilitatea socială a întreprinderilor, modelele de afaceri etice și sustenabile, Agenda privind munca decentă, parteneriatele public-privat, comerțul echitabil, precum și acțiunile care vizează să asigure un acces echitabil la resursele naturale și la terenuri.

4.5. Foile de parcurs ale UE pentru un angajament față de organizațiile societății civile

UE și statele membre ar trebui să elaboreze *foi de parcurs* naționale *pentru angajamentul față de organizațiile societății civile* în scopul de a îmbunătăți impactul, previzibilitatea și vizibilitatea acțiunilor UE, asigurând coerența și sinergia între diversele sectoare vizate de relațiile externe ale UE. Aceste foi de parcurs au, de asemenea, rolul de a declanșa coordonarea și schimbul de cele mai bune practici cu statele membre și alți actori internaționali, inclusiv pentru simplificarea și armonizarea cerințelor de finanțare.

Foile de parcurs ar trebui să se bazeze pe o bună înțelegere a eșichierului organizațiilor societății civile și a contextului socioeconomic mai larg în care acestea își desfășoară activitatea¹⁵. Aceasta este o condiție prealabilă pentru un angajament mai strategic al UE la nivel de țară, în special dacă părțile interesate relevante trebuie să fie identificate, în scopul de a institui sau a facilita mecanisme de dialog eficace și constructive.

Foile de parcurs ar trebui să identifice obiectivele pe termen lung ale cooperării UE cu organizațiile societății civile și să cuprindă dialogul, precum și sprijinul operațional, identificând modalitățile de lucru adecvate. Acest exercițiu ar trebui să fie legat de

¹⁵ Se recomandă efectuarea de analize periodice și participative, care să acopere gama variată de actori și să includă rețelele și platformele naționale/sectoriale.

programarea asistenței externe a UE, și anume cooperarea bilaterală, regională și tematică. Strategiile naționale în materie de drepturi ale omului care sunt aplicate în prezent de UE vor constitui o referință importantă.

Foile de parcurs ar trebui să fie elaborate luându-se în considerare punctele de vedere ale societății civile, să fie actualizate în mod periodic și, după caz, să fie puse la dispoziția publicului și comunicate autorităților naționale.

5. ORGANIZAȚIILE SOCIETĂȚII CIVILE ÎN CONTEXT REGIONAL ȘI MONDIAL

În ultimele decenii au apărut grupuri internaționale de militanți care susțin și promovează norme și standarde multilaterale și participă la rețele internaționale și campanii la nivel mondial. Acestea acoperă teme cum ar fi comerțul, justiția la nivel mondial, drepturile omului, mediul, schimbările climatice, transparența, sănătatea la nivel mondial și eficacitatea cooperării pentru dezvoltare. Evoluția tehnologiilor informației și comunicațiilor a jucat un rol-cheie în creșterea și modificarea rolului rețelelor transnaționale.

Organizațiile, rețelele și alianțele care acționează la nivel regional și internațional vor fi sprijinite în abordarea provocărilor transnaționale și mondiale.

UE va sprijini, de asemenea, organizațiile societății civile active la nivel european și mondial care, în cooperare și parteneriat cu organizațiile locale ale societății civile, acționează în scopul de a monitoriza coerența în materie de politică pentru dezvoltare, trăgând la răspundere comunitatea internațională în privința respectării angajamentelor referitoare la acordarea de ajutor, și contribuie la promovarea sensibilizării cetățenilor la nivel mondial¹⁶.

La nivelul UE, se acordă o atenție specială dialogului organizațiilor societății civile cu instituțiile europene. În plus față de mecanismele existente pentru consultări privind politicile și programele, Comisia va înființa un grup consultativ multipartit menit să permită organizațiilor societății civile și actorilor relevanți în materie de dezvoltare să poarte cu instituțiile UE un dialog referitor la politicile de dezvoltare ale UE și la dispozițiile propuse în prezenta comunicare.

6. MODELAREA SPRIJINULUI UE

6.1. Consolidarea capacităților în centrul atenției

Pentru a spori impactul acțiunilor lor, organizațiile locale ale societății civile trebuie să depășească constrângerile în materie de capacitate, care variază de la limitări în ceea ce privește administrarea tehnică și competențele de conducere, la activități de strângere de fonduri, gestionarea rezultatelor și aspecte de guvernanță internă.

UE își va intensifica sprijinul în favoarea consolidării capacităților organizațiilor societății civile, în special ale actorilor locali, ca parte a unei abordări pe termen lung, bazată pe cerere și flexibilă, acordând o atenție specială constituirii grupurilor de interese și reprezentativității.

¹⁶ În Europa, Comisia sprijină în mod ferm acest obiectiv prin intermediul unui program specific, axat pe actori, privind educația pentru dezvoltare și acțiunile de sensibilizare în materie (DEAR - *Development Education and Awareness Raising*).

UE va sprijini, de asemenea, parteneriatele pe termen lung și echitabile pentru consolidarea capacităților între organizațiile societății civile existente la nivel local și european. Aceste parteneriate ar trebui să se bazeze pe cererea locală, să includă consiliere și îndrumare, învățare reciprocă, colaborare în rețea și stabilirea de legături de la nivel local până la nivel mondial.

6.2. O finanțare adaptată necesităților locale

O finanțare adaptată constituie o componentă importantă a angajamentului UE față de organizațiile societății civile și ar trebui să permită îmbunătățirea accesului organizațiilor locale. Comisia va utiliza un mix adecvat de modalități de finanțare¹⁷, astfel încât să răspundă în mod optim celei mai vaste game posibile de actori, necesități și contexte naționale, într-o manieră flexibilă, transparentă, eficientă din punct de vedere al costurilor și axată pe rezultate.

În **Balkanii de Vest și în Turcia**, UE sprijină rețelele regionale ale organizațiilor societății civile prin acorduri-cadru de parteneriat. Acest demers permite o abordare programatică pe termen lung mai flexibilă, care susține organizațiile societății civile să lucreze în parteneriat pentru a elabora și a pune în aplicare strategii destinate unui anumit sector, făcând, totodată, schimb de cunoștințe și de experiență, dobândite în contexte naționale diferite. Punând accentul pe consolidarea capacităților de analiză, monitorizare și promovare pentru a influența reforma în materie de politică, organizațiile partenere ale societății civile stabilesc legături de la nivel regional până la nivel național și au, de asemenea, posibilitatea de a orienta proiecte locale de mici dimensiuni prin realocarea fondurilor către organizații locale sau alte organizații care își desfășoară activitatea la nivelul comunităților.

7. CONCLUZII

Într-un context internațional aflat în plină evoluție și luând în considerare politicile externe ale UE, propunerile formulate în prezenta comunicare sunt menite să stimuleze relațiile UE cu organizațiile societății civile și să le adapteze la provocările prezente și viitoare. Se propune un răspuns reînnoit al UE pentru a oferi mijloace de acțiune în primul rând organizațiilor locale ale societății civile, în cadrul activităților lor care vizează guvernanta democratică și dezvoltarea echitabilă. Acționând împreună, UE și statele membre se află în poziția unică de a-și asuma un angajament mai strategic pentru a îmbunătăți coerența, omogenitatea și impactul acțiunilor UE.

¹⁷ UE poate lua în considerare toate modalitățile de finanțare și abordările permise de regulamentele financiare. Printre acestea se numără proiectele, finanțarea de programe, atribuirea directă de granturi, fondurile cu donatori multipli, granturile subsecvente, finanțarea activităților de bază, cofinanțarea, alocarea de fonduri cu destinație exclusivă, cererile de propuneri simplificate și refinanțarea.